

Лікар Олексій Боржковський – примножувач духовної спадщини славетного роду

(До 80-річчя від дня народження)

Ольга Юрчишина, головний бібліотекар
наукової бібліотеки ВНМУ імені М.І. Пирогова

У листопаді 2014 року виповнюється 80 років від дня народження Олексія Васильовича Боржковського, уродженця старовинного містечка Брацлав на Вінниччині, випускника Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова 1959 року, підполковника медичної служби у відставці, військового лікаря-оториноларинголога вищої категорії, краєзнавця і громадського діяча. Олексій Боржковський – правнучатий племінник видатного українського поета-класика, лікаря й громадського діяча Степана Руданського, внучатий племінник українського етнографа, фольклориста, активного учасника українського національно-визвольного руху 1917-1919 рр. Валеріана Васильовича Боржковського.

Нащадок двох старовинних родів, що всіма своїми помислами й душею прагнули прислужитися своєму народові, Олексій Васильович успадкував від них палку любов до України, непідробний інтерес до життя, непосидючу, невгамовну вдачу.

З ініціативи його прадіда протоієрея Василя Григоровича Боржковського в містечку Мізяків (нині село Калинівського району на Вінниччині) у 1902 році було збудовано двокласну церковнопарафіяльну школу (досі зберігся і функціонує перший будинок школи, збудований отцем Василем), а згодом – і церкву. Його старший син Валеріан (1864-1919) у 1917 році був призначений Вінницьким комісаром Тимчасового уряду, брав найактивнішу участь в українському визвольному русі, за що й був розстріляний більшовиками. Молодший син священика Василь у 1897 році одружився з племінницею Степана Руданського Софією, донькою його сестри Ольги. Так Боржковські поріднилися з Руданськими. Як найдорожчу реліквію зберігає військовий лікар поживкле від часу запрошення на весілля Софії Комарницької та Василя Боржковського.

Олексій Боржковський народився у 1934 році, через сто років після того, як на світ з'явився Степан Руданський. Олексієм хлопчика назвали на честь бабусиного брата по маминій лінії Олексія Вігури. Переслідуваний більшовиками, він емігрував за кордон. Завдяки його допомозі сім'я вижила в голодний 1933 рік.

«З двох з половиною років пам'ятаю все побачене й почуте, – розповідає лікар. – Південний Буг у зелені розкішних верб; запашні квіти на подвір'ї бабці Марії Вікторівни,

дворянки за походженням; молоду й гарну маму Галину Арсенівну, сільську вчительку в блакитній спідниці-плісе й жовтій блузочці; бабусині слова: «Ти, Галочко, як наш національний прапор...».

Вперше про свого пращура Степана Руданського Олексій почув від батька Василя Васильовича, свого часу одного з найкращих ветеринарних лікарів і діагностів в Україні. Ім'я поета в родині шанувалось. На комоді в кімнаті зберігалися мушлі, привезені з Ялти, де Степан Руданський працював у свій час міським лікарем, його годинник, однак після ночівлі в домі чоловіка, що назвався «представником органів», безцінна для сім'ї реліквія зникла. Василь Васильович в окрему теку з написом «Степан Руданський» дбайливо складав світлини, газетні вирізки й інші матеріали, а на всіх сімейних святах і тоді, коли в домі збиралися гості, у слухну хвилину підводився батько й розпочинав співати пісню «Повій, вітре, на Україну» й без паузи продовжував гімном «Ще не вмерла України». Співали всі, а Олексієві здавалося, що це одна пісня й усі слова належать Степанові Руданському.

Страшна хвиля репресій 30-х років не обминула й Брацлава. На випадок арешту Галина Арсенівна приготувала торбу сухарів і необхідний одяг. «З усієї вулиці Леніна, де ми жили, лише нашу родину не зачепили. Ми тоді вирішили, що батька, єдиного ветлікаря на весь Брацлавський район, людину, потрібну для влади, більшовики побоялись зачіпати, інакше б їм інкримінували саботаж», – згадує Олексій Боржковський. – Та все з'ясувалося на 60-річчі мого батька в 1967 році. Поздоровити ювіляра прийшов колишній санітар ветлікарні, 80-літній поляк Зарицький. Піднявшись для виголошення тосту, він промовив: «Вип'ємо за мене, бо якби не я, – не було б і Василя Васильовича. Я вже в такому віці, що нічого не боюсь й можу розповісти. Пам'ятаєте, як я прийшов на роботу з опухлою, синьою рукою й нічого не міг робити? Тоді я сказав, що напився й упав під воза (ми ж знали, що Зарицький зовсім не вживав спиртного), насправді мене викликали в органи й примушували підписати донос на ветлікаря Боржковського, який нібито створив антиурядову організацію. Мене катували, затискували руку в дверях, відливали водою й тортури продовжувались. Я подумав: «Якщо обмовлю невинну людину, то й мене знищать, як соратника лікаря, мої діти стануть дітьми ворога народу, а я сам після смерті потраплю в пекло. Якщо не підпишу наклеп – теж загину, але не постраждає Василь Васильович, мої діти будуть «чистими», а я потраплю в рай». Дивовижно, але Зарицького відпустили, нашу родину не чіпали».

Спокійного, блакитноокогого хлопчика з білявими кучериками, який до того ж ніколи не капризував, у ветлікарні любили всі. Особливо до Олексія прихилився душею бездітний фельдшер Балацький. Коли потрібно було виїхати в колгоспи, він садив на брчку поруч із собою й лікаревого сина. Звичайну дерев'яну рахівницю винахідливий Балацький перетворював

на візок: для цього на перевернуту рахівницю клав папку – «Дело», прив'язував ремінь від власних штанів, садовив зверху Олексія й возив по підлозі.

До ветлікарні неодноразово приходив енкаведист, від якого якимось хлопчик почув: «Дайте мне человека, а уж дело я ему приш'ю!». Уява малого хлоп'яти вимальовувала картину: один грізний дядя, взявши до рук голку з ниткою, пришиває іншому дяді до штанів папку з написом «Дело».

Коли розпочалася Велика Вітчизняна війна, Олексієві не виповнилося й семи років, а в сім'ї були ще й молодші діти – трирічний брат Микола й тримісячна сестра Лідія. Батько з першого й до останнього дня війни – на фронті, у складі кавалерійської дивізії. Будинок, в якому мешкала родина, стояв на трасі – майже щодня (наказ – двері не зачиняти!) тут ночували то німецькі солдати й офіцери, то – румунські. До того ж родина офіцера Червоної армії перебувала на особливому обліку.

«Якось до нас уночі прибігли четверо з єврейської сім'ї Ткачів – вони втекли з гетто. Не вагаючись, мама з бабусею прихистили їх. Переховували кого в погребі, кого – в хаті під піччю, – згадує Олексій Васильович. – Одного разу, коли до хати зайшов німецький офіцер, донька Ткачів Люба ледве встигла сховатися за шафою. Ми не знали як її вивести звідти. Тремтіла дівчина за шафою всю ніч, боялася поворухнутися, аж поки вранці офіцер не пішов геть. Центральною вулицею Брацлава повз нашу хату гнали полонених червоноармійців. Спека, курява. Голодні, виснажені й обірвані з низько нахиленими головами, вони рухались суцільною масою. Вицвілі, мокрі від поту гімнастерки й пілотки. У більшості не було головних уборів. Багато хто з полонених накульгував. Брудні й закривавлені бинти на головах, руках, грудях. Полонених було багато. Траплялось, що за день їх проходило більше тисячі. Деякі з них тримали в руках головку капусти чи буряк і, намагаючись втамувати голод, гризли їх на ходу. Підходити до червоноармійців і передавати їм їжу, будь-що було заборонено. Мати й ми, діти, виходили дивитися, чи не ведуть полоненого нашого батька. Сім'ї офіцерів Червоної армії мали бути евакуйовані, але за складних умов під час відступу не було можливості цього зробити й ми залишились у Брацлаві. Мама заздалегідь насушила в дорогу білих сухарів. Ці сухарі ми брали й виносили полоненим: підбігали до колони й передавали їх з рук у руки. Одного разу конвоїри стріляли в мене. Наприкінці колони йшли ті, хто не міг самотійно пересуватися, їх вели міцніші. Тих, хто насмілювався підняти голову вгору, й тих, хто втрачав свідомість і падав, фашисти пристрільювали. Від нашої хати до лікарні – менше 200 метрів, на цьому відрізку шляху одного дня залишилось лежати семеро убитих. На річці по-звірячому знищували євреїв – топили в ополонці баграми».

Страшні роки окупації минули. Пройшовши все пекло війни, з двома орденами Червоної Зірки й багатьма медалями повернувся додому батько.

Повоєнні роки не були легкими. Олексій, найстарший в сім'ї серед дітей, допомагав по господарству: носив з Бугу воду, рубав дрова, полов город, утримував з братами 300 кролів. Один з кращих спортсменів Брацлавської школи, він брав участь в обласних змаганнях, старанно навчався. Коли настав час вибору майбутньої професії, юнак не вагався: «Буду допомагати людям».

У 1953 році Олексій Боржковський вступає до Вінницького медичного інституту й здобуває фах лікаря. Військових лікарів, яких для потреб армії готувала військова академія, виявилось замало. Приїхали з Москви «купці» й до Вінниці. Для служби в армії відбирали найкращих випускників. Так молодий лікар опинився в одному зі шпиталів Далекосхідного військового округу, за тисячі кілометрів від України.

Служба на Далекому Сході тривала більше шістнадцяти років. Олексій Васильович обіймав посади лікаря, старшого ординатора хірургічного відділення, завідувача ЛОР-відділення. Доводилось надавати допомогу різного профілю: виконувати акушерсько-гінекологічні операції, робити апендектомію, трахеотомію, діставати сторонні предмети з органів дихання, лікувати тяжкі опіки верхніх дихальних шляхів та багато іншого. Термінової допомоги вимагали тяжкі травми. Важким хворим лікар не боявся надавати допомогу на місці, хоча й були дуже складні випадки, а до окружного шпиталю, що в Хабаровську – 550 км. Іноді доводилось сідати й за кермо санітарного автомобіля – права водія-професіонала Олексій отримав ще під час навчання в інституті. Коли його дружина, акушер-гінеколог за фахом, поїхала на курси підвищення кваліфікації, незважаючи на виклики, нічні чергування, напружений ритм роботи у шпиталі, лікар турботу про двох своїх синів повністю взяв на себе.

Океан, предковічна тайга з віковими кедрами – прекрасні, квіти такі гарні, та без аромату. Олексія не полишала думка повернутись в Україну. Начальник шпиталю, лікар Пухняк постійно організовував у далекому Уссурійську українські літературно-мистецькі вечори, активним учасником яких був Олексій Боржковський: декламував співомовки Степана Руданського.

«В усіх анкетах, які мені доводилося заповнювати як військовослужбовцю, своєю рідною мовою я завжди називав українську, хоча в деяких сферах краще володію російською, зокрема це стосується професійної термінології, адже за шість років навчання в інституті нам лише один раз на останньому курсі професор М.К. Венцовський прочитав лекцію українською мовою. Із здобуттям Україною незалежності ми з моїм начальником розпочали вести всю необхідну документацію, у тому числі писати історії хвороб українською мовою, хоча попервах це було нелегко через брак українських словників з медичної термінології», – розповідає лікар.

У 1975 році вдалось перевестися до складу Групи радянських військ у Німеччині,

звідти підполковник Олексій Боржковський повернувся в Україну: служив спершу в Івано-Франківському, а згодом Житомирському військових шпиталях.

Олексій Боржковський – водій зі стажем. На своєму автомобілі їздить за будь-яких погодних умов у будь-який час доби, долаючи при цьому більше тисячі кілометрів. Та одного разу, сідаючи за кермо, відчув якийсь внутрішній спротив, інтуїція підказувала не робити цього. «Однак родичка наполягла, й ми вирушили з Івано-Франківська до Бердичева. Через густий туман і нічну пору я їхав обережно й повільно, – розказує лікар. – Раптом побачив, як назустріч летить на величезній швидкості машина. Водій, порушуючи правила, виїхав на зустрічну смугу для обгону. Я викрутив кермо, але удару не вдалось уникнути – машина опинилася в кюветі. В якусь мить відчув своє тіло невагомим й опинився над машиною. Я розумів, що необхідно повернути ключ в замку запалювання – інакше виникне пожежа, та не міг і не хотів. Несподівано почав рухатись в бік тунелю назустріч моїм бабці, діду, батьку, двоюрідному брату. Я знав, що це вони, бачив їхні силуети. Мені було добре. Раптом почув голос: «Ти жив праведно й чинив вірно. Тобі ще не час сюди. Повертайся й продовжуй свої справи». Прийшов до тями в лікарні в дуже важкому стані: забій головного мозку тяжкого ступеня, черепно-мозкова травма, перелом основи черепа, крововилив у мозок, перелом ребер та верхньої щелепи, забій усіх органів... Як лікар я розумів, що після таких травм не завжди виживають, або стають інвалідами, тому й відмовився приймати будь-які медикаменти, вирішивши, якщо організм сильний – справиться сам, якщо – ні, навіщо бути тягарем для рідних? Обмірковував: одне вухо не чує, друге – чує, одне око не бачить, друге – бачить. Отже, водити машину й працювати зможу. Через три тижні я виписався з лікарні, слух і зір поступово відновилися і я вже стояв біля операційного стола».

І нині Олексій Боржковський, лікар-отоларинголог вищої категорії з 55-літнім стажем, великим досвідом адміністративної й практичної роботи, талановитий хірург продовжує працювати в Житомирському ТОВ «Центр профілактичної медицини». За сотні кілометрів приїздять до лікаря Боржковського на консультації.

Вже багато років поспіль у вільний від роботи час Олексій Васильович популяризує творчість свого родича Степана Руданського, досліджує його життєвий шлях та шлях інших гілочок свого роду: Боржковських, Комарницьких, Кременських. Цікаво й те, що кілька років тому, прочитавши в одній із вінницьких газет про Олексія Боржковського, написала йому листа його ж родичка Галина Анатоліївна Кременська, також правнучата племінниця С. Руданського, колишній фельдшер, що мешкає у селі Міз'яківські Хутори. Відтак, зустрілися, познайомилися з нею та її донькою, вчителькою української мови й літератури, Людмилою Іванівною Похвалюк та її родиною з с. Біликівці Жмеринського району на Вінниччині.

Невтомний мандрівник, водій та фотограф із солідним стажем, Олексій Боржковський побував чи не в усіх місцях, пов'язаних з його славетними пращурами: Санкт-Петербург, Ялта, Хомутинці, Шаргород, Кам'янець-Подільський, Руданське, Хотин, Сімферополь, Бахчисарай та багатьох інших. Працював у музеях, бібліотеках, архівах, зустрічався зі студентами та учнями в багатьох куточках України й скрізь дарував світлини, ксерокопії, фотостенди, присвячені поету й лікарю. Цікавить його і творчість Тараса Шевченка, Івана Франка, Михайла Коцюбинського, Лесі Українки... Змістовною була наша мандрівка до Криворівні в музей Івана Франка, що в Прикарпатті; в села Хомутинці, Малі і Великі Кутища, Пиків Калинівського району на Вінниччині, де спілкувалися із старожилами й методом усної історії дізналися багато цікавого, зокрема, про перебування Михайла Коцюбинського в Пикові, відшукали на кладовищі цього ж села усипальницю відомого цукрозаводчика, одного з піонерів цукрової промисловості на Поділлі Яна Романського, записали багато легенд і переказів, прислів'їв і приказок. Загалом, за 15 років співпраці з цією надзвичайно талановитою людиною, великим працелюбом і людинолюбом багато побачено, відшукано, зроблено. На жаль, об'єм статті не дозволяє розповісти про все докладно. Цікаво й те, що все віднайдене і побачене краєзнавець і фотограф зі стажем фіксує на фотоплівці. Зокрема, у Мізякові на Калинівщині лікар ще встиг сфотографувати будинок, в якому народився Валеріан Боржковський, зараз будинку цього немає – розібраний на будівельні матеріали. Плідною була також співпраця з написання наших спільних статей «Шевченко і Руданський», «Подільський лікар-поет», «Хранителі творчої спадщини Руданського», опублікованих в центральних газетах України.

Олексій Васильович – постійний учасник літературно-мистецьких свят на батьківщині Степана Руданського в м. Калинівці та с. Хомутинці на Вінниччині, Днів поета в Криму, вечорів, присвячених пам'яті великого українця в Національній науковій медичній бібліотеці України в Києві, щорічних Всеукраїнських фестивалів української книги у Феодосії, за що неодноразово одержував подяки. Він листується та підтримує найтісніші зв'язки з краєзнавцями, руданськознавцями, усіма тими людьми, кому не байдужа доля нашої культури, культурної спадщини, майбутнього України. У вересні 2009 року Олексій Васильович зустрівся в Ялті з професором, академіком УЕАН, головою Кримської філії НТШ Вольвачем Петром Васильовичем та професором, доктором технічних наук, академіком РАПН Яремійчуком Романом Семеновичем, щоб обговорити питання присвоєння Кримському гуманітарному університету (м. Ялта) імені Степана Руданського. У 2011 році у стінах своєї alma-mater у Вінниці лікар зустрівся з викладачами й студентами ВНМУ імені М.І. Пирогова.

Наполеглива багаторічна праця подвижника не минає марно: у вересні 2011 року він одержав відповідь на своє звернення до Міністерства охорони здоров'я України, де йшлося про реорганізацію кімнати-музею в музей С. Руданського в Ялті на базі Ялтинського медичного

коледжу. З його ініціативи до 175-ї річниці від дня народження Степана Руданського побачили світ конверт і марка із зображенням поета, а в 2014 році в м. Калинівці до 180-річчя від дня народження відкрито пам'ятник С. Руданському.

Олексій Васильович – активний член Житомирської обласної організації товариства «Просвіта» ім. Т.Г. Шевченка, Житомирської обласної організації Партії захисників Вітчизни. Національно свідомий громадянин, пошанувач рідного слова, вболіває за долю України, рідної мови. 20 червня 2012 року на розширеному засіданні Житомирської обласної організації товариства «Просвіта» ім. Т.Г. Шевченка промовисто прозвучав виступ Олексія Васильовича Боржковського за збереження рідної мови проти антиконституційного закону Колісниченка-Ківалова «Про засади державної мовної політики», який не тільки є реальною загрозою нестабільності в Україні, а й загрозою державності. У 2013 році ветеран звернувся до найвищих інстанцій Верховної Ради, Кабінету Міністрів України, Міністерств освіти і науки, культури і туризму, охорони здоров'я України, Державного Комітету телебачення і радіомовлення, місцевих органів державної влади із закликом гідно вшанувати 180-річчя від дня народження великого сина України Степана Руданського. Під зверненням підписалися також представники передової інтелігенції, серед яких Михайло Андрейчин – член-кореспондент Національної академії медичних наук України, доктор медичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України (м. Тернопіль); Павло Білошицький – доктор медичних наук, академік УАН, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки; Іван Драч – поет, кіносценарист, громадський діяч, Герой України, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка; Микола Жулинський – літературознавець, громадський діяч, доктор філологічних наук, академік Національної академії наук України, директор Інституту літератури імені Тараса Шевченка НАН України, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка; Раїса Павленко – генеральний директор Національної наукової медичної бібліотеки України, заслужений працівник культури України, кавалер ордена княгині Ольги III та II ступенів; Любомир Пиріг – громадський діяч, академік Національної академії медичних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, та ще багато-багато інших.

Всюди, де побував Олексій Боржковський, починала кипіти робота: створювались літературознавчі куточки, музейні кімнати, влаштовувались літературно-музичні вечори, книжкові виставки. Лікар надав значну допомогу в обладнанні музейної кімнати в навчально-виховному комплексі № 15 «Гімназія-школа-садок» ім. Степана Руданського в Ялті (серед тих, хто виборював для цього навчального закладу право носити ім'я поета – і лікар Боржковський); організував збір книг для бібліотеки, що також названа ім'ям поета в Сімферополі. На могилах Ольги Руданської та її чоловіка, священника Стефана Комарницького в с. Малі Кутища на

Калинівщині лікар за власний кошт виготовив і встановив меморіальні дошки, як і в с. Мізяків, де меморіальна дошка з зображенням Василя Григоровича Боржковського встановлена на фасаді місцевої школи. Щороку лікар приїздив на могилу Степана Руданського в Ялту, щоб вклонитись його світлій пам'яті. Традиційно піднімається на високий Полікурівський пагорб разом з учнями та вчителями місцевих шкіл та висаджує разом з ними на могилі привезені з батьківщини поета квіти; відвідує місця пов'язані з його славним родом, доглядає за могилами своїх предків. О. Боржковський надав значну допомогу письменнику з Феодосії Євгену Білоусов в створенні художньо-документальної повісті для дітей «Степан Руданський – поет і лікар» (Тернопіль, 2008). Олексій Васильович – автор численних краснавччих статей, серед яких чільне місце належить публікаціям про його славний рід. Світлини Олексія Боржковського ілюструють низку видань: буклет «Степан Васильович Руданський» (Вінниця, 2004); книжки: «Всміхається Руданському нове тисячоліття» – збірка творів лауреатів Всеукраїнської літературно-мистецької премії імені Степана Руданського (Вінниця, 2008); «Степан Руданський (1834-1873). Поет, лікар, громадянин» (К., 2009), де Олексій Васильович – один з укладачів. У 2014 році побачила світ книга під грифом Національної наукової медичної бібліотеки України: «І я знов живий світ оглядую...». До 180-річчя від дня народження Степана Васильовича Руданського / Р. Павленко, Ю. Віленський, О. Кірішева, О. Юрчишина ; наук. консультант книги О. Боржковський ; Нац. наук. мед. б-ка України. – К. : ВПОЛ, 2014. – 224 с. : іл.

Просвітницька місія Олексія Боржковського триває. Він клопочеться про перейменування центральної площі в м. Калинівці на батьківщині поета-патріота й присвоєння їй імені Степана Руданського, про спорудження пам'ятника поету в Ялті, про увічнення поетового невмирущого слова в академічному виданні його творів, про повернення до програм загальноосвітніх закладів вилучених творів класика української літератури Степана Руданського... Лікар жартома любить повторяти : «Я не доживаю, а живу!», бо незважаючи на вік, не втрачає інтересу до оточуючого, бадьорості й оптимізму, а його життєвій енергії, наполегливості й працелюбству можна лише позаздрити. Сотні дерев, тисячі квітів, посаджених вмілими руками Олексія Васильовича, буйно квітнуть та рясно родять людям у різних куточках України. Гордістю лікаря є його два сини, восьмеро онуків, троє правнуків. Одержану від славних прашурів безцінну духовну спадщину лікар Боржковський дбайливо зберігає й примножує. Невсипуща праця, просвітницька місія Олексія Боржковського, щирого українського патріота у 2011 році оцінена Всеукраїнською літературно-мистецькою премією імені Степана Руданського, а в січні 2014 року під час Всеукраїнського свята сатири і гумору в місті Калинівці з нагоди ювілею видатного земляка Олексій Боржковський за багаторічну й плідну діяльність з дослідження та популяризації життя та діяльності поета й лікаря був нагороджений нагрудним знаком «180 років Руданському С.В.». Недарма Вищі Сили у годину

найбільших для нього випробувань відпустили його творити добро, примножувати славу роду, славу України.

Стаття написана на основі багаторічного усного спілкування з Олексієм Васильовичем Боржковським та творчої співпраці з ним. Нижче поданий список літератури про нього.

Література

1. **Боржковський О.** Військовий лікар Олексій Боржковський: нащадок роду, який є окрасою нашої нації : [бесіда з О. Боржковським] / розмову вела М. Щерба // Ваше здоров'я. – 2006. – 25 серп. (№ 32). – С. 12–13.
2. **Боржковський О.** Доктор Боржковський із роду Руданських: слідами предків : [бесіда з О. Боржковським] / записав Ю. Віленський // День. – 2010. – 29–30 січ. (№ 14/15). – С. 7.
3. **Боржковський О. В.** Ялтинська вічність Степана Руданського : видатний український поет і лікар – благодійник Криму : [бесіда з правнучатим племінником С. Руданського О. В. Боржковським] / О. В. Боржковський ; [бесіду вів] Ю. Віленський // День. – 2014. – 17 квіт. (№ 70). – С. 8.
4. **Васильчук С.** З роду лікарів та поетів / С. Васильчук // Вінниччина. – 2011. – 7 верес. – С. 10 : фото.
5. **Сарахан М.** Хто ж він, пан Боржковський? / М. Сарахан // Прапор перемоги. – 2002. – 21 верес. – С. 5 : фото.
6. **Юрчишина О.** Духовна спадщина лікаря Боржковського // Прапор перемоги. – 2009. – 1 груд. ; Пульс. – 2009. – 17 груд. (№ 50). – С. 7; Шаргородщина. – 2009. – 11 груд. ; Прибузькі новини. – 2009. – 4 груд. ; Кримська світлиця. – 2010. – 1 січ. (№ 1). – с. 9 ; Молодь України. – 2010. – 22 січ. – С. 1–2 [вкл.] ; Журнал практичного лікаря. – 2009. – № 4. – С. 46–47 : фото. ; Народний лікар України. – 2010. – Січ. (№ 1). – С. 2.

Ключові слова: нащадок старовинних родів, правнучатий племінник Степана Руданського, військовий лікар, випускник ВНМУ ім. М.І. Пирогова, громадський діяч, краєзнавець, лауреат Всеукраїнською літературно-мистецької премії імені Степана Руданського, усна історія.

Анотація. В статті йдеться про життєвий і творчий шлях військового лікаря, підполковника у відставці Олексія Боржковського, уродженця смт Брацлав на Вінниччині, нащадка поета і лікаря Степана Руданського та славетного роду Руданських-Боржковських-Комарницьких, записаний з його уст; про активну громадську й життєву позицію великого людинолюба, патріота, громадського діяча, його пошукову, дослідницьку й краєзнавчу діяльність.